

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
1245-04

meddelad i Stockholm den 6 maj 2009

KLAGANDE

Byggnadsnämnden i Åstorps kommun
265 80 Åstorp

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 30 januari 2004 i mål nr 1024-03, se bilaga

SAKEN

Bygglov

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer det slut länsrättens dom innehåller.

BAKGRUND

Miljönämnden i Åstorps kommun beslutade den 21 september 1998 att förelägga byggnadsnämnden i kommunen att åtgärda de bullerproblem som förelåg från trafiken på Malmövägen. Byggnadsnämnden beslutade härefter den 16 oktober 2000 att bevilja bygglov för uppförande av ett 170 m långt bullerplank längs med Malmövägen inom område som enligt gällande detaljplan var utlagt som huvudgata för trafik mellan områden. Byggnadsnämndens beslut överklagades ursprungligen

Dok.Id 71344

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-12:00
13:00-15:00

av bl.a. BB och AA i egenskap av ägare till två av de fastigheter, Myten 1 respektive Prologen 4, som var belägna i nära anslutning till det bullerplank som bygglovet avsåg. Sedan länsstyrelsen och senare också länsrätten avslagit överklagandena fullföljde BB och AA sin talan hos kammarrätten som i den nu av byggnadsnämnden överklagade domen upphävde nämndens beslut. I målet hos Regeringsrätten har sedermera upplysts att BB avled i maj 2005 samt att hans hustru sålt fastigheten Myten 1 och inte längre var intresserad av målet. De nya ägarna av fastigheten Myten 1 har vidare beretts tillfälle att inträda i processen men inte utnyttjat denna möjlighet.

YRKANDEN M.M.

Byggnadsnämnden i Åstorps kommun yrkar att Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom. Till stöd för talan anför nämnden bl.a. följande. Bullerplanket medför inte en betydande påverkan på omgivningen. Planket delar på intet sätt huvudorten från Nyvångs samhälle. Det påverkar inte kommunikationsmöjligheterna från huvudorten mot Nyvång och påverkar inte heller sikten från huvudorten mot samhället. Det som skymmer sikten är den s.k. Kamelryggen som höjer sig över järnvägen med cirka 6,5 m. Planket ligger dolt av denna vägbro. De grannar som de klagande åberopar är en cementindustri som ligger öster om planket. Denna cementindustri har själv låtit uppföra en s.k. bullermur längs vägen, delvis som skydd för buller från industrin mot de klagandes fastigheter. – Planket har ingen barriäreffekt för trafikanterna. På grund av vegetation etc. på de klagandes fastigheter har man aldrig haft någon utsikt mot vägen mot den s.k. Nyvångshögen. Planket skiljer en gång- och cykelväg från biltrafiken vilket från trafiksäkerhetssynpunkt är mycket önskvärt. Vidare har planket en starkt bullerskyddande effekt och har inneburit att ljudnivån på de klagandes fastigheter har sjunkit så att maxnivå nattetid understiger 45 dB(A) inomhus. Det har haft en bullerdämpande effekt motsvarande 8 dB(A). Planket har medfört en avsevärd miljöförbättring för de klagandes och andra närliggande fastigheter. Det bör också uppmärksammas att planket har tillkommit efter föreläggande från Miljönämnden i Åstorps kommun. – I användningssättet för huvudgata, som är det användningssätt som i detaljplanen anges för det markområde där planket placerats, ingår sådana anordningar som erfordras för vägens drift och därmed sammanhängande åtgärder. Bland sådana anordningar kan nämnas vägräcken, vägskyltar, skyddsplanteringar m.m. I detta fall har planket placerats cirka fyra meter från tomtgränserna i planteringen mellan vägmarg och gång- och cykelväg. Orsaken till detta är att planket, placerat så nära körbanan som möjligt, får en bättre bullerdämpande effekt. Vidare får planket en trafiksäkerhetsbefrämjande effekt genom att gång- och cykeltrafikanterna blir skyddade från stänk från vägen och kan röra sig i en lugnare miljö. Planket är en sådan anordning som tillhör vägens drift och krävs för att skydda intilliggande bostäder från buller.

AA anför i huvudsak följande. Han hänvisar till kammarrättens dom med följande tillägg. Bron är smal och tungt trafikerad, vilket medför stort obehag för dem som bor så nära vägen. Han hänvisar även till att de är sju hushåll som är eniga om detta. Hela Europas långtradare kör förbi dem på den aktuella vägen. Bullret är enormt.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 7 plan- och bygglagen (1987:10), PBL, krävs bygglov för att uppföra plank. I 8 kap. 11 § första stycket PBL föreskrivs vidare bl.a. att ansökningar om bygglov för åtgärder inom områden med detaljplan ska bifallas bl.a. om åtgärden inte strider mot detaljplanen och uppfyller kraven i 3 kap. 1, 2 och 10-18 §§ PBL.

Frågan i målet gäller i första hand om uppförandet av det bullerplank som byggnadsnämnden i Åstorp meddelat bygglov för står i strid med gällande detaljplan och, om så inte är fallet, om planket kan anses uppfylla anpassnings- och omgivningskraven i 3 kap. 1 och 2 §§ PBL.

I den detaljplan mot vilken en ansökan om bygglov ska prövas ska enligt 5 kap. 3 § PBL redovisas och till gränserna anges bl.a. allmänna platser såsom gator, vägar, torg och parker. Av andra stycket framgår vidare att det i fråga om allmänna platser för vilka kommunen är huvudman användningen och utformningen ska anges.

Utöver vad som enligt 5 kap. 3 § PBL ska redovisas i detaljplanen finns i 5 kap. 7 och 8 §§ PBL uttömmande uppräknat ett antal bestämmelser rörande förhållanden som det är frivilligt att reglera i planen. Enligt 5 kap. 7 § 11 PBL får således i planen meddelas bestämmelser om skyddsanordningar för att motverka störningar från omgivningen och, om det finns särskilda skäl, högsta tillåtna värden för störningar genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat liknande som omfattas av 9 kap. miljöbalken.

Beträffande de anpassnings- och omgivningskrav som enligt 3 kap. PBL ska vara uppfyllda för att bygglov, om åtgärden inte strider mot detaljplanen, ska få meddelas gäller enligt 1 § att byggnader ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader ska ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan. Enligt 2 § ska byggnader vidare placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte inverkar menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt

medför fara eller betydande olägenheter för omgivningen. Vad nu sagts om byggnader gäller enligt 14 § även i fråga om vissa andra anläggningar än byggnader som t.ex. plank.

Sedan Regeringsrätten förordnat att Boverket skulle avge yttrande i målet redovisade verket – som begränsade sitt yttrande till frågan om uppförande av det bullerdämpande planket stred mot detaljplanen – i sitt yttrande följande bedömning.

Utgångspunkter

Det rör sig här om allmän plats där kommunen är huvudman. Då ska enligt 5 kap. 3 § andra stycket PBL användningen och utformningen anges. I 5 kap. 3 § PBL regleras minimikrav för en detaljplan. I 5 kap. 7 § PBL finns bestämmelser om kommunens möjlighet att reglera vissa frågor i detaljplan (frivilligt). – Boverket gör sin bedömning av om åtgärden att uppföra det aktuella bullerplanket strider mot detaljplanen i tre steg:

- 1/strider bullerplanket mot den angivna användningen,
- 2/strider bullerplanket mot någon uttrycklig bestämmelse i detaljplanen,
- 3/strider bullerplanket mot det som följer av utformningskravet i 5 kap. 3 § andra stycket PBL.

Strider bullerplanket mot den angivna användningen?

Användningen ska regleras enligt 5 kap. 3 § PBL. Användningen har reglerats i planen; huvudgata. I planen förklaras huvudgata som trafik mellan områden. Boverket anser att i användningen huvudgata ingår olika anordningar som kan anses höra till gatan. Exempel på detta är vägräcken och vägskyltar. Även bullerplank är en sådan anordning som hör till gatan. Bullerplanket kan därför inte anses strida mot användningen huvudgata.

Strider bullerplanket mot någon uttrycklig bestämmelse i detaljplanen?

I 5 kap. 7 § PBL finns en uppräkningslista av sådant som kommunen får meddela bestämmelser om i en detaljplan. Detta är alltså frivilligt. Kommunen har i detta fall valt att inte reglera bullerplank överhuvudtaget. Det finns således ingen uttrycklig bestämmelse i detaljplanen som hindrar att bullerplank uppförs.

Strider bullerplanket mot det som följer av utformningskravet i 5 kap. 3 § andra stycket PBL?

För allmän plats där kommunen är huvudman tillkommer, jämfört med kvartersmark, krav på att utformningen ska anges. Det är dock ett begränsat utformningsbegrepp som avses i 5 kap. 3 § andra stycket PBL. – Man kan med stöd av prop. 1985/86:1 (s. 562 f.) läsa ut att det finns två fall som avses med det begränsade utformningsbegreppet. Det ena fallet handlar om sådana utformningsfrågor som har koppling till kommunens möjlighet att, av fastighetsägarna, ta ut kostnader för gator m.m. (6 kap. 31 – 38 §§ PBL). Det andra fallet handlar om utformning i form av bestämmelser om höjdläge för gatumarken. – Kostnader för det aktuella bullerplanket kan inte läggas på de boende intill huvudgatan. Det kan inte tas med i beräkningsunderlaget för gatukostnaderna. Detta bl.a. för att det inte handlar om kostnader som fordras för bostadsområdets egen funktion. Bullerplank är inte heller en åtgärd som har koppling till höjdläge. Ett bullerplank behöver därför inte regleras i en detaljplan mot bakgrund av kravet på utformning i

Mål nr
1245-04

5 kap. 3 § andra stycket PBL. Bullerplanket utmed Malmövägen i Åstorp strider alltså inte mot det som följer av utformningskravet i 5 kap. 3 § andra stycket PBL.

Slutsatser

Det är i och för sig lämpligt att reglera bullerplank i detaljplan om behov av ett sådant är känt vid planläggningstillfället men mot bakgrund av bedömningen i de tre stegen anser verket att det aktuella bullerplanket inte strider mot detaljplanen: allmän plats, huvudgata. Lov för bullerplanket ska därför prövas direkt mot kraven i 3 kap. PBL.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

I 5 kap. 3 § PBL finns bestämmelser om vad en detaljplan alltid ska innehålla. Bestämmelserna anger således minimikraven. Av förarbetena till lagen (prop. 1985/86:1 s. 154) framgår att lagstiftaren har velat lämna öppet för kommunerna att inom en viss ram välja vilka frågor som ska lösas på detaljplanestadiet och vilka man anser bör hållas öppna för ställningstagande i samband med prövningen av lov. De obligatoriska bestämmelserna är därför få.

I 5 kap. 7 § och 8 § PBL finns en uttömmande uppräkningslista av sådant som får regleras i detaljplan, bl.a. bestämmelser om skyddsanordningar, t.ex. buller-skyddsvallar och liknande.

I den nu aktuella detaljplanen har användningen av den mark på vilken Malmövägen utlagts reglerats och angivits som allmän platsmark, huvudgata. I planbestämmelserna förklaras vidare huvudgata vara gata med trafik mellan områden.

Regeringsrätten finner i likhet med Boverket att ett bullerplank är en sådan anordning som i förekommande fall, utan att det särskilt anges i planen, kan höra till en gata när en plan för visst område anger denna form av användning. I detta fall är bullerplanket, såvitt framgår, också en förutsättning för att bullergränserna längs med Malmövägen ska kunna uppnås och planket behövs därför för driften av gatan. Inte heller finns, som Boverket påtalat, någon uttrycklig bestämmelse i planen som hindrar att ett bullerplank uppförs. Det förhållandet att kommunen inte har utnyttjat möjligheten att enligt 5 kap. 7 § PBL reglera bullerplanket i detaljplanen medför inte annan bedömning eftersom denna typ av reglering är frivillig. Regeringsrätten kan vidare ansluta sig till Boverkets bedömning att bullerplanket inte strider mot vad som följer av utformningskravet i 5 kap. 3 § andra stycket PBL. Bullerplanket strider således inte mot detaljplanen, varken när det gäller det i planen angivna användningssättet för planområdet i nu aktuell del eller utformningen av detta.

Mål nr
1245-04

Regeringsrätten finner vidare att vad som förekommit i målet inte ger vid handen att utformningen av bullerplanket skulle vara oförenlig med anpassningskraven i 3 kap. 1 § PBL. Inte heller kan planket, i strid mot omgivningskraven i 3 kap. 2 § PBL, anses ha placerats och utformats så att det kan medföra sådan betydande olägenhet för AA att bygglov av den anledningen inte kan beviljas.

Av det anförda följer sammanfattningsvis att kammarrättens dom ska upphävas och det slut länsrättens dom innehåller fastställas.

Sten Heckscher

Lars Wennerström

Eskil Nord

Peter Kindlund

Kristina Ståhl

Lina Törnqvist
Föredragande beredningschef

Avd. I
Föredraget 2009-04-01